

برنامه "زنان، خانواده و توسعه پایدار"

دولت دوازدهم / ۱۴۰۰ - ۱۳۹۶

توجه و حمایت از جامعه زنان و تقویت نهاد خانواده می تواند عامل موثر موفقیت برنامه های پیشرفت کشور در همه عرصه ها شود. نقش استثنایی زنان در تحقق بنیادین پیشرفت چنانچه در نظر گرفته شود و سازوکارهای نقش آفرینی آنان فراهم باشد، ضامن تحقق چشم اندازهای آینده روشن خواهد بود. برای دستیابی به این مهم، برنامه ها باید در ظرفیت سازی و ایجاد نظام کآمد و خلاقانه ای برای فعال سازی پتانسیل های نیمی از منابع انسانی جامعه یعنی زنان استوار شود. با این رویکرد برنامه دولت دوازدهم در حوزه زنان با عنوان "زنان، خانواده و توسعه پایدار" که زمینه های اجرای آن در قانون برنامه ششم توسعه و تلاش های موثر دولت یازدهم فراهم شده، تقدیم می شود.

برای اجرای این برنامه البته باید تاکید کرد که بخشی از فعالیت ها در دولت دوازدهم میان بخشی بوده و می بایست با مشارکت دستگاههای مختلف اجرایی، قوای سه گانه، نهادهای مدنی و مذهبی، بخش خصوصی و مراکز فرهنگی، دینی و دانشگاهی به اجرا در آید. بنابراین نقش معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری در خصوص بخشی از برنامه ها در واقع هماهنگی، راهبری، پیگیری، ظرفیت سازی و نظارت بر اجراست.

به منظور بهره مندی جامعه از سرمایه انسانی و اجتماعی زنان در فرآیند توسعه پایدار و متوازن و تحقق الگوی ایرانی - اسلامی پیشرفت، تقویت نهاد خانواده و توان افزایی زنان و دختران که مقدمات آن در قانون برنامه ششم توسعه با لحاظ رویکرد عدالت جنسیتی فراهم شده، به شرح زیر است:

۱- ارتقاء سطح کارآیی موثر معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری

- تشکیل سازمان ملی زنان و خانواده ذیل ریاست جمهوری
- بررسی ظرفیت های قانونی موجود حوزه معاونت با سنجش میزان کاربردی بودن تعاملات و هدف گذاری برای ارتقا توان مفاهمه با سایر دستگاهها
- ایجاد سازوکار فرابخشی زنان و خانواده برای هماهنگی امور در سطح ملی
- تقویت منابع برای پیگیری اجرای سیاست های کلی خانواده ابلاغی مقام معظم رهبری و قانون برنامه ششم توسعه
- تدوین تقویم فعالیت های موثر در حوزه زنان و خانواده مبتنی بر برنامه چشم انداز و سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری

۲- دیده بان‌ی وضعیت زنان و خانواده

- تحقق ماده ۱۰۱ قانون برنامه ششم توسعه با تدوین و ابلاغ شاخص‌های دیده بان‌ی وضعیت زنان و خانواده
- تشکیل بانک اطلاعات وضعیت زنان و خانواده در سطح ملی مبتنی بر شاخص‌های نوین
- ایجاد نظام ملی داده کاوی اطلاعات زنان و تدوین گزارش‌های رسمی سالانه ارزیابی وضعیت شاخص‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی زنان و خانواده در ایران
- پایش سالانه شاخص‌ها به تفکیک استان

۳- تقویت نهاد خانواده و تحقق الگوی پیشرفت ایرانی-اسلامی

- تقسیم کار فرابخشی برای اجرای سیاست‌های کلی خانواده
- پیگیری روند بازنگری نظام حقوقی و قوانین و مقررات مرتبط با حقوق خانواده
- ارتقای دانش حقوقی و مهارت‌های ارتباطی اعضای خانواده با همکاری دستگاه‌های مسئول
- ارزش‌گذاری کار خانگی زنان و لحاظ کردن آن در حساب‌های ملی
- توازن میان کار و زندگی با تصویب بسته جامع حمایتی زنان شاغل
- اجرای برنامه‌های ملی مداخله در فرآیند طلاق
- پیگیری راه‌اندازی کلینیک‌های سلامت خانواده توسط دستگاه‌های ذی ربط برای خدمات بهداشتی، پزشکی، حقوقی، روانشناسی و مشاوره‌های روانی و اخلاقی
- توسعه شمول بیمه‌های پایه به مشاوره‌های خانواده و کلیه خدمات سلامت محور
- رفع مشکلات اجرایی و اعتباری قانون افزایش مرخصی زایمان
- رفع خلأهای اجرایی قانون کاهش ساعت کاری زنان شاغل دارای شرایط خاص

۴- تدوین پیوست‌های ارزیابی وضعیت زنان و خانواده برای طرح‌های ملی

- الزام دستگاه‌های دولتی به تدوین پیوست‌های اجتماعی و فرهنگی و جنسیتی از منظر بهره‌مندی و آسیب‌پذیری زنان
- تدوین دستور کار و جلب مشارکت دستگاه‌های دولتی برای پیشبرد اهداف برنامه ششم توسعه در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی و جنسیتی
- بررسی تاثیر اجرای طرح‌ها و برنامه‌ها بر وضعیت زنان و خانواده‌ها

۵- توسعه سرمایه اجتماعی و ارتقاء سطح مشارکت عمومی و اجتماعی زنان و دختران

- جلب مشارکت نهادهای مدنی در موضوعات مختلف مرتبط با زنان و خانواده و افزایش کمی و کیفی آنان
- جلب مشارکت گروهها و اقشار مختلف زنان مانند متخصصین، حوزویان، هنرمندان، ورزشکاران، روستاییان و سایر موارد در فرآیندهای توسعه پایدار کشور
- اجرای برنامه ملی تاب‌آوری اجتماعی
- حمایت از توسعه تشکلهای خیرین و بهره‌مندی از ظرفیت آنان جهت توانمندسازی زنان سرپرست خانوار و زنان آسیب دیده
- تقویت شبکه سازمان های مردم نهاد در حوزه زنان
- تدوین ابتکار عمل موثر و زمان دار و جلب مشارکت رسانه ها، اطلاع رسانی و آگاهی بخشی از طریق وسایل ارتباط جمعی
- جریان سازی از طریق پویش ها و کمپین های اجتماعی مانند "نه به اعتیاد"، "نه به اسراف غذا"، "نه به خشونت" و نه به پلاستیک

۶- اجرایی شدن منشور حقوق شهروندی برای زنان

- پیگیری تحقق ماده ۱۱ این منشور برای برخورداری زنان از فرصت های اجتماعی برابر و مشارکت فعال و موثر
- پیگیری تحقق ماده ۵۴ منشور حقوق شهروندی با تصویب لایحه جامع تامین امنیت زنان در برابر خشونت و عملیاتی کردن سند ملی امنیت زنان و کودکان در روابط اجتماعی
- تحقق مواد ۳ و ۹۰ منشور حقوق شهروندی با پیگیری از سازمان های مسئول برای ارائه برنامه ها و تسهیلات بهداشتی و درمانی مناسب و آموزش، مشاوره های مناسب برای تامین سلامت جسمی و روانی در مراحل مختلف زندگی زنان و در شرایط بیماری و فقر یا معلولیت
- تحقق ماده ۸۹ منشور حقوق شهروندی برای توسعه فضاها و امکانات ورزشی، آموزشی و تفریحات سالم
- تحقق ماده ۸۳ منشور حقوق شهروندی برای فراهم آوردن فرصت های برابر در اشتغال رسمی و استخدام بر اساس شایستگی ها

۷- استمرار اصلاح نظام حقوقی و رویه های قضایی مرتبط با زنان و خانواده

- ارزیابی آثار و پیامدهای اجتماعی و فرهنگی قوانین موجود بر زنان و خانواده
- تدوین و ارائه لوایح برای اصلاح و قوانین رویه های قضایی مربوط به زنان و خانواده
- اصلاح مقررات بخشنامه ها، دستورالعمل و آیین نامه های تبعیض آمیز در دستگاه های دولتی

- حمایت از راه‌اندازی مراکز معاضدت قضایی و خدمات مشاوره حقوقی
- برگزاری نشست های موثر مفاهمه میان مجلس، دولت و قوه قضایی و تدوین دستور کار مشترک

۸- ارتقای سلامت و بهداشت جسمانی و روانی زنان و دختران

- دیده بانی و ارزشیابی مستمر دستگاههای ذی ربط در مورد سلامت زنان و خانواده از جمله غربالگری و پیشگیری از بیماری ها، کنترل و مدیریت عوامل تهدید کننده سلامت زنان به ویژه در مناطق محروم
- پیگیری اجرای برنامه های سلامت زنان با رویکرد ترویج خودمراقبتی
- پیگیری اجرای برنامه ملی سلامت زنان در محیط کار و تدوین و اجرای قوانین و آیین نامه های مرتبط با ایمن سازی محیط شغلی زنان
- تهیه اطلس شیوع انواع آسیب های روانی و اجتماعی بین دانش آموزان دختر به تفکیک مناطق جغرافیایی
- پیگیری ایجاد نظام جامع اطلاعات بهداشت و سلامت زنان توسط دستگاههای ذی ربط
- برنامه ریزی و تخصیص منابع در پیشگیری با نگاه ویژه به گروه های در معرض خطر بالا
- ارائه آگاهی های سلامت جنسی و مسائل دوران بلوغ و ارتقای آگاهی خانواده ها درباره خطرات ازدواج و بارداری زودرس دختران
- پیگیری خدمات درمانی سلامت روان زنان و دختران در مراکز دولتی تحت پوشش
- تقویت نظام حمایت های اجتماعی از سلامت و مشارکت زنان سالمند
- پیگیری و نظارت در ارائه خدمات بهداشت باروری و زایمان طبیعی

۹- آموزش و ارتقای سلامت و بهداشت جسمانی و روانی دختر بچه ها

- ارائه برنامه ارتقای آگاهی های خانواده ها نسبت به محافظت از سلامت جسمانی و روانی دختر بچه ها در مقابل خشونت و تعرضات احتمالی
- رصد وضعیت دختر بچه ها از نظر اطمینان از شروع به موقع تحصیلات ابتدایی و اجرای برنامه به صفر رساندن تعداد کودکان دختر بازمانده از تحصیل
- پیگیری ایجاد فضای آموزشی مناسب برای دختر بچه های آسیب دیده از کار
- ایجاد امکانات ورزشی خاص دختر بچه ها و ترویج ورزش زنان از سنین پایین

۱۰- ارتقای امکانات ورزشی و تفریحات زنان و دختران

- پیگیری ایجاد پارک ها و مراکز ورزشی و تفریحی اختصاصی زنان
- پیگیری ارتقاء علمی و فنی نیروی انسانی ورزش بانوان در سطح کشور
- توسعه و تقویت فعالیت‌های ورزشی کارکنان زن
- حمایت از ارتقای امکانات برای ورزش قهرمانی بانوان
- پیگیری ارتقاء جایگاه بین المللی ورزش بانوان با رعایت موازین اسلامی

۱۱- ارتقای سطح و کیفیت آموزش با رویکرد تحقق عدالت آموزشی

- رصد وضعیت آموزش دختران بازمانده از تحصیل و اعلام به دستگاههای ذی ربط
- آموزش خانواده‌ها نسبت به ضرورت باسوادی دختران در مناطق دارای شکاف جنسیتی توسط دستگاههای مسئول
- پیگیری توسعه و استانداردسازی مراکز آموزشی شبانه‌روزی دختران در مناطق محروم
- اصلاح و بازنگری قوانین به منظور تامین آموزش رایگان و اجباری تا پایان دوره متوسطه برای دختران لازم‌التعلیم، فاقد تابعیت، فاقد اوراق هویت و اسناد اقامتی
- افزایش آموزش های علمی کاربردی و فنی و حرفه ای برای دختران و زنان

۱۲- توانمندسازی زنان و دختران در حفاظت از محیط زیست

- افزایش آگاهی زنان و دختران برای ترویج فرهنگ محیط زیستی از طریق دستگاههای ذی ربط و آموزش های رسمی و غیررسمی
- اجرای برنامه ملی توانمندسازی زنان در مدیریت مصرف منابع و انرژی، اصلاح الگوی مصرف و سبک زندگی و حفظ محیط زیست
- تدوین برنامه مقابله زنان ایرانی با تغییر اقلیم و تاب آوری در قبال اثرات منفی
- توسعه مشارکتی و توانمندسازی زنان روستایی برای حفاظت از محیط زیست و منابع آب
- پیگیری اشتغال زنان فارغ التحصیل رشته های محیط زیست

۱۳- توانمندسازی اقتصادی و افزایش عادلانه فرصت‌های شغلی زنان در بازار کار

- تصویب سند سیاستی- اجرایی اشتغال پایدار زنان
- حمایت از تعاونی‌ها و صندوق‌های اعتباری خرد زنان روستایی و عشایر

- پیگیری استانداردسازی تولیدات زنان روستایی برای توسعه صادرات، تجاری سازی و اشتغال پایدار از دستگاههای مسئول
- حمایت از بازاریابی تولیدات صنایع دستی زنان سرپرست خانوار
- حمایت از برگزاری نمایشگاههای عرضه تولیدات و تقویت زمینههای بازاریابی، بازررسانی و بازررداری محصولات
- تقویت نظارت بر بخش خصوصی و حمایت از زنان شاغل در بخش غیررسمی
- توسعه و گسترش بازارچههای مرزی در مراکز عمده تجاری جهت عرضه فرآوردهها و تولیدات کوچک خانگی، صنایع دستی و تبدیلی زنان
- پیگیری ارائه خدمات مشاوره شغلی و کارآفرینی برای دانشجویان دختر و اجرای طرحهای کارورزی خاص دختران جوان تحصیلکرده دانشگاهی از دستگاههای ذی ربط
- تدوین برنامه ملی توسعه کارآفرینی سبز برای زنان و دختران فارغ التحصیل دانشگاهی
- اجرای طرح جامع توانمندسازی اقتصادی زنان سرپرست خانوار

۱۴- اعمال قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی و توانمندسازی زنان آسیب دیده و در معرض آسیب

- پیگیری اجرای هدفمند بیمه‌های فراگیر اجتماعی و چند لایه با تاکید بر زنان سرپرست خانوار، زنان و خانواده‌های آسیب دیده و نیازمند، زنان روستایی و عشایر، زنان خانه‌دار و زنان سالمند
- پیگیری و نظارت بر اجرای طرح ملی توانمندسازی اقتصادی خانواده‌های زندانیان و زنان زندانی
- پیگیری و نظارت بر توسعه و تقویت مراکز بازپروری و توانبخشی زنان آسیب دیده توسط دستگاههای مسئول
- رسیدگی به وضعیت زنان ساکن در سکونتگاههای غیررسمی و بافت‌های فرسوده
- پیگیری و نظارت بر گسترش حمایت زنان معتاد و بهبود یافته توسط دستگاههای ذی ربط
- مهارت آموزی و تقویت و توسعه خودکفایی زنان مناطق محروم، آسیب پذیر و دارای معلولیت
- پیگیری و نظارت بر اجرای برنامه ملی اصلاح و باز اجتماعی کردن زنان و کودکان بزهکار توسط دستگاههای ذی ربط

۱۵- ارتقاء مشارکت سیاسی و مدیریتی زنان براساس شایسته سالاری

- توان افزایی زنان مدیر و نخبه با برگزاری دوره‌های مرتبط در سطح ملی و استانی
- پیگیری اجرای ارتقای دانش و جایگاه مدیریتی زنان در برنامه جامع اصلاح نظام اداری کشور
- ایجاد زمینه و پیگیری افزایش حضور موثر زنان دانش‌آموخته، نخبه و پژوهشگر در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه
- معرفی برنامه "زنان و خانواده در شکوفایی شهری" با رویکرد منشور شهرهای اسلامی

۱۶- همکاری های بین المللی

- برنامه ریزی و اقدام حمایت از مصوبه سازمان ملل در مورد جهان بدون خشونت و افراط‌گری (Wave) با راهبری زنان و مادران ایرانی حامی صلح
- ایجاد حرکت ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی برای جلب مشارکت زنان در حفاظت از محیط زیست و مقابله با تغییر اقلیم
- استفاده از تجربیات کشورها با برگزاری نشست‌ها و حضور در رویدادهای منطقه‌ای و بین‌المللی
- جریان‌سازی در فضای مجازی جهانی برای معرفی نقش موثر و فعال زنان ایرانی در ایجاد تحولات ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی و استفاده از این تصویر برای تقویت هویت و اعتماد به نفس زنان و دختران ایرانی